

WAAROM KERKZOLDERS BEZOEKEN?

Een themanummer over het inventariseren van vleermuizen op kerkzolders. En dat in de nieuwsbrief die is ontstaan in de tijd dat vleermuisonderzoek en bat detectors bijna synoniem waren. Of toch ook niet, want Jan Buys en Eric Jansen riepen al eens op om de kerkzolders op te gaan (Jansen & Buys 1991). Wat zij toen al aangaven is de kern van de zin van het inventariseren op kerkzolders: het levert extra informatie op, informatie die je niet met bat detectoronderzoek krijgt.

Het blijkt namelijk uit kerkzolderinventarisaties dat bijvoorbeeld het hele Rivierengebied vol zit met grootoorvleermuizen, maar dat dit met de detector niet bleek (Jansen, 2000 & 2001)! En zonder kerkzolderonderzoek zou het hoofdstuk over de grijze grootoorvleermuis in de Atlas van de Nederlandse vleermuizen vrijwel leeg zijn gebleven (of gebaseerd op buitenlandse literatuur). Vooral voor een aantal soorten met een erg zachte sonar heeft kerkzolderonderzoek zin. Zoals de ingekorven vleermuis. Ook voor soorten als de vale vleermuis biedt deze onderzoeksmethode daarom zin, evenals de gezusters baardvleermuis! Verder is in Noord- en West-Nederland de meervleermuis een zolderbewoonster. Deze soort leent zich overigens wel goed voor bat-detectoronderzoek.

Wanneer we kerkzolders regelmatig met een bezoek vereren ontstaat er een gegevensset voor monitoring. Volgens een haalbaarheidsonderzoek van Herman Limpens en Ben Verboom (Limpens & Verboom 2000) is dit een zeer bruikbare methode voor de al eerder genoemde soorten. Zo weten we al ruim tien jaar vrij goed hoe het met de ingekorven vleermuis gaat in Nederland doordat Willem Vergoossen de tot voor kort enige bekende kolonie in Echt volgt. Natuurlijk door de kerkzolder waar ze huizen (en de aanpalende kloosterzolders) te inspecteren.

Een derde reden om de religieuze vleermuizen in de kijker te houden is bescherming. Door de kerken te bezoeken en met de beheerders te praten raken zij op de hoogte van de aanwezigheid van vleermuizen. Zeker bij regelmatig inventariseren raken zij overtuigd van het belang en niet zelden enthousiast over de bijrol van hun gebouw als woonplaats voor beschermde dieren. Dit geldt natuurlijk ook voor zolders e.d. van andere gebouwen, zoals kastelen, herenhuizen en zo meer.

Kortom, drie goede redenen om kerkzolders aandacht te geven. Vandaar deze special van de VLEN-nieuwsbrief en een handleiding voor het onderzoek. We hopen dat dit inspireert tot het opvullen van de gaten die er nog zijn in het netwerk van kerkzolderinventariseerders. En, minstens zo belangrijk, om duidelijk te maken dat het inventariseren van kerkzolders ook gewoon een leuke bezigheid is. Zeker als je een bredere belangstelling hebt dan alleen fladderende zogers. En je kunt het gewoon overdag doen, zelfs in de herfst en in de winter. Een hele troost voor de fanatiekeling die op die momenten zit te balen dat er niets te inventariseren valt.

Ben je geïnteresseerd geraakt en wil je meer weten over het hoe, wat, wanneer en waarom van kerkzolderonderzoek, bemachtig dan de handleiding. Deze kun je downloaden van internet via <http://www.vleermuis.net/onderzoek/kerkzhandl.pdf>.

Jan Buys
René Janssen

Bronnen

Jansen, E. & J. Buys 1991. Het inventariseren van grootoorvleermuizen. In: Nieuwsbrief Vleermuiswerkgroep Nederland, nr. 9, p. 22-23.

Janssen, R. 2000. 100 kerken, zo gepiept. In: Nieuwsbrief Vleermuiswerkgroep Nederland, jg. 12, nr. 1, p. 9-12.

Janssen, R. 2001. Vleermuizen op kerkzolders! Vereniging voor Zoogdierkunde en Zoogdierbescherming, Arnhem.

Limpens, H. & B. Verboom 2000. Meetnet vleermuiskolonies. Deel 2: Kerkzoldertellingen als methode voor het monitoren van vleermuispopulaties; mogelijkheden en beperkingen. Vereniging voor Zoogdierkunde en Zoogdierbescherming, Arnhem.